

Nr 42.

Ankom till riksdagens kansli den 3 maj 1946 kl. 2 em.

Utlåtande i anledning av väckt motion om vissa ändringar i grunderna för statsbidrag till jordbrukets yrkesskolor.

(2:a avd.)

I en inom första kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion, nr 230, av herr *Bergh, Ragnar*, och herr *Carlström* har hemställts, att stipendier till elever vid jordbrukets yrkesskolor måtte utgå efter samma grunder som vid lantmannaskolorna och att jämväl tilläggsbidraget till själva skolan per elev och månad måtte utgå efter samma princip.

Beträffande de skäl som anförts till stöd för nämnda yrkanden hänvisas till motionen.

Utskottet har i vederbörlig ordning införskaffat utlåtanden över motionen av lantbruksstyrelsen och statskontoret.

Lantbruksstyrelsen har ansett sig icke kunna tillstyrka motionärernas förslag, att stipendier måtte få utgå till elever vid jordbrukets yrkesskolor enligt för lantmanna- och lanthushållsskolor gällande grunder. Eftersom elevunderstöden vid lantbruksskolorna för innevarande budgetår höjts från högst 180 till högst 325 kronor för år och för budgetåret 1946/47 av Kungl. Maj:t i proposition nr 113/1946 föreslagits till högst 400 kronor för år,¹ vore det däremot enligt lantbruksstyrelsens mening rimligt, att jämväl tilläggsbidragen till jordbrukets yrkesskolor, vilka beräknats med hänsyn till ett elevunderstöd av högst 180 kronor för år vid lantbruksskolorna, höjdes från nuvarande 30 till högst 60 kronor för elev och månad. Styrelsen skulle därför icke ha haft något att erinra, därest anslaget till Bidrag till jordbrukets yrkesskolor för budgetåret 1946/47 ökats i förhållande därtill. Emellertid har lantbruksstyrelsen samtidigt erinrat om att chefen för jordbruksdepartementet enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 december 1945 tillkallat sakkunniga för utredning av bland annat frågan om yrkesutbildningen på jordbrukets och skogshanteringens områden, vilken utredning sannolikt komme att behandla jordbrukets yrkesskolors framtida ställning och utveckling samt avvägningen av statsbidrag till desamma. I övrigt må ur lantbruksstyrelsens utlåtande återges följande:

¹ Till detta förslag har utskottet i ett förut denna dag avgivet utlåtande, nr 41, tillstyrkt bifall.

Genom brev den 30 juni 1938 anbefalldes Kungl. Maj:t lantbruksstyrelsen att verkställa av 1938 års riksdag begärd utredning rörande lantbrukets lärlingsfråga samt att till Kungl. Maj:t inkomma med berörda utredning jämte förslag, som därav kunde föränledas.

Den 1 juli 1940 överlämnade lantbruksstyrelsen till Kungl. Maj:t utredning jämte förslag i ämnet. Lantbruksstyrelsen föreslog, bland annat, inrättande av tvååriga yrkesskolor i jordbruk, dit ynglingar utan krav på föregående jordbrukspraktik och direkt efter avslutad folkskola kunde söka sig för erhållande av yrkesutbildning i jordbruk.

Lantbruksstyrelsen ansåg, att ett verksamt stöd från statsmakternas sida borde lämnas både till anläggning och drift av dylik skola. Sålunda föreslog styrelsen, att statsbidrag skulle utgå till bestridande av kostnader för utförande av nybyggnad av erforderliga lokaler för skola, för om- eller tillbyggnad av sådana lokaler eller för inköp av byggnad för skolas behov enligt samma grunder, som gällde för uppförande eller förvärv av byggnader för lantmänna- och lantbruksskolor. Beträffande statsbidrag till yrkesskolors årliga drift föreslog styrelsen, att samtliga kontanta löneförmåner åt lärarpersonalen skulle liksom vid lantbruks-, lantmänna- och lantbruksskolor utgå av statsmedel. Grundanslaget till driftkostnader beräknades liksom för lantmannaskola med helårskurs till 5 400 kronor.

Vid den tidpunkt, då ifrågakommande utredning överlämnades, utgick understöd av statsmedel efter behovsgrad med 45, 25 och 15 kronor per månad till elever vid lantmänna- och lantbruksskolor samt 180 och 100 kronor för år till elever vid lantbruksskolor. Elev vid lantmänna- och lantbruksskolor hade då liksom nu att själv svara för kost och logi, under det att lantbruksskoleelev såsom ersättning för det arbete han utförde av skolan erhöll kost och logi.

Lantbruksstyrelsen förmenade, att eleverna vid yrkesskolorna i största utsträckning skulle komma från hem, som icke kunde förväntas äga möjlighet att i nämnvärd grad bidra till kostnaderna för utbildningen, och då eleverna dessutom i stor utsträckning skulle delta i det praktiska arbetet vid respektive skolors jordbruk, syntes det styrelsen lämpligt, att de erhöles fri kost och logi samt tillika fria arbetskläder och skodon ävensom en mindre arbetspremie.

Lantbruksstyrelsen ansåg, att eleverna vid bemälda yrkesskolor i stipendiehänseende närmast kunde jämföras med lantbruksskolornas elever och icke, såsom motionärerna synas anse, med eleverna vid lantmänna- och lantbruksskolor. Med hänsyn till elevernas ålder, vilken vid inträdet i yrkesskolan oftast komme att ligga vid endast 14 år, ansåg styrelsen det lämpligare, att eleverna utom kost och logi även erhöles nödiga arbetskläder och skodon samt en mindre, av yrkesskolans styrelse bestämd arbetspremie. I stället för elevunderstöd av statsmedel borde — utöver de 5 kronor för elev och månad, som utginge i ytterligare driftkostnadsbidrag till samtliga statsunderstödda lantbruks-, lantmänna- och lantbruksskolor — utgå ett bidrag av 20 kronor för elev och månad eller tillhoppa 25 kronor för elev och månad.

Först från och med budgetåret 1944/45 uppfördes å riksstaten ett förslagsanslag till Lägre lantbruksundervisning m. m.: Bidrag till jordbrukets yrkesskolor, och vid 1945 års riksdag beslöts, att kungörelsen angående statsbidrag till nybyggnader m. m. vid lantmänna- och lantbruksskolor skulle utsträckas att gälla även för jordbrukets yrkesskolor.

Såsom lantbruksstyrelsen ovan anfört jämförde styrelsen i stipendiehänseende yrkesskolornas och lantbruksskolornas elever, vilka senare vid tiden för utredningens avgivande åtnjöt elevunderstöd med högst 180 kronor för år eller 15 kronor för månad. Lantbruksstyrelsen ansåg, att med hänsyn till

yrkesskoleelevernas lägre ålder och därmed följande lägre arbetsförmåga skolornas anslag borde beräknas till 20 kronor i månaden, vilket belopp sedermera höjts till 25 kronor per månad utöver det tilläggsbidrag av 5 kronor för elev och månad, som utgår till samtliga statsunderstödda lantbruksundervisningsanstalter.

Lantbruksstyrelsen anser fortfarande — med hänsyn till elevernas ringa ålder — det icke vara lämpligt, att, såsom vid lantbruks-, lantmanna- och lanthushållsskolorna är fallet, understödet utgår i form av stipendier till eleverna. Det system, som hittills tillämpats, med fri kost och logi, fria arbetskläder och skodon samt en mindre, av yrkesskolans styrelse bestämd arbetspremie torde med hänsyn till elevernas ringa ålder vara lämpligare.

Statskontoret har avstyrkt bifall till motionen och anfört följande:

De normer, efter vilka statsbidrag f. n. utgår till de försöksvis bedrivna yrkesskolorna för jordbruk, ha bestämts så sent som vid 1944 års riksdag (prop. 54, jordbruksutskottets utl. nr 21). I betraktande härav och då spörsmålet om nämnda skolors framtida verksamhet torde komma att upptagas till övervägande vid pågående utredning rörande yrkesutbildningen inom jordbruket och skogshanteringen, synes föreliggande motion icke böra föranleda någon åtgärd.

Såsom erinrats av statskontoret beslötos de grunder, enligt vilka statsbidrag må utgå till jordbrukets yrkesskolor, vid 1944 års riksdag. Vid den utredning genom särskilt tillkallade utredningsmän, som för närvarande pågår rörande yrkesutbildningen inom jordbruket och skogsbruket, torde enligt vad som framgår av de för utredningen utfärdade direktiven komma att upptagas till behandling frågan om nämnda skolors framtida ställning samt avvägningen av statsbidrag till desamma. I avbidan på resultatet av nämnda utredning synas de nu gällande föreskrifterna i sistnämnda avseende lämpligen böra bibehållas.

Utskottet.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att motionen I: 230 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 3 maj 1946.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Närvarande: se utlåtande nr 40.